

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 341/2013-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 18. júla 2013 predbežne prerokoval sťažnosť C. v M., zastúpenej advokátom JUDr. D. K., V., vo veci namietaného porušenia základného práva vlastníť majetok zaručeného čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva na pokojné užívanie majetku zaručeného čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, práva na uznanie právneho statusu zaručeného čl. 6 Všeobecnej deklarácie ľudských práv, práva na rovnakú právnu ochranu bez akejkoľvek diskriminácie zaručeného čl. 7 Všeobecnej deklarácie ľudských práv, práva na poskytnutie účinnej ochrany proti činom, ktoré porušujú základné práva priznané ústavou alebo zákonom zaručeného čl. 8 Všeobecnej deklarácie ľudských práv a práva na vlastný majetok zaručeného čl. 17 Všeobecnej deklarácie ľudských práv postupom Slovenského pozemkového fondu pri vybavovaní reštitučného nároku na základe žiadosti z 21. decembra 1994 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť C. v M. o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 28. júna 2013 doručená sťažnosť C. v M. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva vlastniť majetok zaručeného čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), porušenie základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na pokojné užívanie majetku zaručeného čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“), práva na uznanie právneho statusu zaručeného čl. 6 Všeobecnej deklarácie ľudských práv, práva na rovnakú právnu ochranu bez akejkoľvek diskriminácie zaručeného čl. 7 Všeobecnej deklarácie ľudských práv, práva na poskytnutie účinnej ochrany proti činom, ktoré porušujú základné práva priznané ústavou alebo zákonom zaručeného čl. 8 Všeobecnej deklarácie ľudských práv a práva na vlastný majetok zaručeného čl. 17 Všeobecnej deklarácie ľudských práv postupom Slovenského pozemkového fondu pri vybavovaní reštitučného nároku sťažovateľa na základe jeho žiadosti z 21. decembra 1994.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ ako oprávnená osoba podľa § 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 282/1993 Z. z. o zmiernení niektorých majetkových krívd spôsobených cirkvám a náboženským spoločnostiam (ďalej len „zákon č. 282/1993 Z. z.“) písomne požiadal 21. decembra 1994 Slovenský pozemkový fond o vydanie nehnuteľností nachádzajúcich sa v katastrálnom území M., ktoré boli odňaté bez náhrady postupom podľa zákona č. 46/1948 Zb. o novej pozemkovej reforme (trvalej úprave vlastníctva k poľnohospodárskej a lesnej pôde).

V dôsledku časovej náročnosti spôsobenej doručením veľkého množstva žiadostí bola žiadosť sťažovateľa vybavená až 6. februára 1996 a 4. apríla 1996, keď došlo k uzavretiu dohôd o vydaní vecí tak, ako to predpokladal zákon č. 282/1993 Z. z. v § 5 ods. 2. Oneskorenie s vydaním požadovaných nehnuteľností však bolo také veľké, že došlo

k uplynutiu lehoty podľa § 5 ods. 3 zákona č. 282/1993 Z. z. na uplatnenie nárokov sťažovateľa na súde. Do oboch uvedených dohôd pritom neboli pojaté všetky sťažovateľom požadované nehnuteľnosti.

Sťažovateľ listom z 20. marca 2013 upozornil Slovenský pozemkový fond, že mu neboli vydané všetky požadované nehnuteľnosti, a znova požiadal o ich vydanie. Slovenský pozemkový fond listom č. 425/13-R34/Kr z 27. marca 2013 odpovedal na žiadosť sťažovateľa odmietavo, keď poukázal na skutočnosť, že *„oprávnená osoba sa v zákonnej prekluzívnej lehote uvedenej v § 5 ods. 3 zákona č. 282/1993 Z. z. (t. j. v lehote 15 mesiacov od doručenia výzvy) s vymáhaním svojho nároku neobrátila na príslušný súd, jej právo v zmysle cit. zákona zaniklo“*. Slovenský pozemkový fond taktiež odkázal na skutočnosť, že *„oprávnená osoba si právo na vydanie predmetných nehnuteľností následne neuplatnila podľa zákona č. 1661/2005 Z. z. ...“*.

Sťažovateľ 23. apríla 2013 opätovne doručil Slovenskému pozemkovému fondu *„Žiadosť o vydanie nehnuteľností v k. ú. M.“*, v ktorej vyjadril nesúhlas s predchádzajúcou odpoveďou a reakciou Slovenského pozemkového fondu a zdôraznil fakt oneskorenia s vybavením jeho žiadosti z decembra 1994, čím mu bola *„odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle ust. § 5 ods. 3 zákona č. 282/1993 Z. z.“*. Slovenský pozemkový fond listom č. DE/2013/024815/PER z 13. mája 2013 zotrval na svojom pôvodnom stanovisku.

V sťažnosti doručenej ústavnému súdu sťažovateľ tvrdí nesprávne právne posúdenie jeho žiadosti Slovenským pozemkovým fondom, pretože podľa jeho názoru došlo k nesprávnej aplikácii § 7 ods. 1 písm. b) zákona č. 282/1993 Z. z. zakazujúceho vydanie zastavaných pozemkov. Sťažovateľ opakuje odňatie možnosti konať pred súdom v dôsledku omeškania Slovenského pozemkového fondu pri vybavovaní jeho sťažnosti z decembra 1994. Rovnako tvrdí, že postup Slovenského pozemkového fondu pri vybavovaní jeho žiadosti *„je v zmysle vyjadrenia č. 425/13-R34/Kr zo dňa 27. 3. 2013 potrebné považovať za účelový a za výkon práv a povinností v rozpore s dobrými mravmi v zmysle § 3 Občianskeho zákonníka, ktorého cieľom bolo zmariť vykonanie nápravy pri zmiernení majetkovej krivdy spôsobenej cirkevnému zboru. Na jednej strane štát prijal opatrenia formou schválenia zákona na zmiernenie majetkových krívd, na strane druhej štát*

prostredníctvom štátnej inštitúcie samotnú realizáciu zmiernenia majetkových krívd zmaril nesprávnym uplatnením zákona, nerozhodnutím o celom uplatnenom nároku a nedodržaním zákonných lehôt.“.

Podľa sťažovateľa Slovenský pozemkový fond „*nesprávnou aplikáciou zákona č. 282/1993 Z. z., zdĺhavým vybavovaním reštitučného nároku, odôvodnením v čl. I Dohody o vydaní veci podľa zákona č. 282/1993 Z. z. zo dňa 27. 3. 1996, v Bratislave podpísanej 4. 4. 1996..., ako aj neriešením žiadosti o vydanie pozemkovoknižných parciel... a riešením vydania len časti“* identifikovaných parciel „*nerozhodol o celom... predmete žiadosti sťažovateľa“*, a tým porušil označené základné práva a slobody.

Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd o jeho sťažnosti takto rozhodol:

«1. Základné práva C. so sídlom v M. podľa článku 20 ods. 1 a podľa článku 46 ods. 1 Ústavy slovenskej republiky, článku 6, 7, 8 a 17 Všeobecnej deklarácie ľudských práv a slobôd a čl. 1 Dodatkového protokolu z 20. 3. 1952 k dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom pri vybavovaní reštitučného nároku na základe žiadosti zo dňa 21. 12. 1994 podľa zákona č. 282/1993 Z. z. boli porušené.

2. Prikazuje Slovenskému pozemkovému fondu Bratislava, aby opätovne a v celom rozsahu prejednal žiadosť sťažovateľa zo dňa 21. 12. 1994 o vydanie nehnuteľností v kat. úz. M. podľa zákona č. 282/1993 Z. z., vrátane pozemkov zapísaných na LV č. 262 kat. úz. M. ako parcely parcely registra „E“ evidované na mape určeného operátu s parc. č. 133/1 trvalé trávne porasty vo výmere 7365 m², parc. č. 133/2 orná pôda vo výmere 13236 m², parc. č. 133/3 orná pôda vo výmere 2266 m², parc. č. 133/4 ostatné plochy vo výmere 4023 m², parc. č. 133/5 orná pôda vo výmere 258 m², parc. č. 133/501 trvalé trávne porasty vo výmere 11418 m², parc. č. 133/505 orná pôda vo výmere 28114 m², parc. č. 136/1 orná pôda vo výmere 861 m², parc. č. 136/2 orná pôda vo výmere 6949 m², parc. č. 268/1 orná pôda vo výmere 211 m², parc. č. 268/11 orná pôda vo výmere 577 m², parc. č. 269/1 orná pôda vo výmere 100 m², parc. č. 269/11 záhrady vo výmere 181 m², parc. č. 620/1 orná pôda vo výmere 100 m² a parc. č. 620/500 orná pôda vo výmere 22048 m².»

II.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

1. Podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde je ústavný súd viazaný návrhom na začatie konania. Viazanosť petitom znamená, že ústavný súd v konaní podľa čl. 127 ods. 1 ústavy preskúmava len zásah toho orgánu verejnej moci, ktorý sťažovateľ v návrhu na rozhodnutie vo veci samej jednoznačne a nezameniteľným spôsobom konkretizoval.

V bode 1 petitu predloženej sťažnosti chýba nespochybniteľné explicitné označenie orgánu, ktorého sťažovateľ považuje za porušovateľa svojich označených práv. Napriek tomu v záujme hospodárnosti konania ústavný súd nepristúpil k výzve na doplnenie sťažnosti adresovanej sťažovateľovi, ale za odporcu v konaní o sťažnosti ustálil Slovenský pozemkový fond. Sťažovateľ ho totiž označil na prvej strane svojej sťažnosti za odporcu, z odôvodnenia sťažnosti bez akýchkoľvek pochybností vyplýva ústavno-právne významná kritika práve tohto orgánu, a napokon aj v časti odôvodnenia sťažnosti označenej „VI.“

sťažovateľ konkretizuje pochybenia Slovenského pozemkového fondu, ktorými malo dôjsť k porušeniu jeho označených práv

2. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri zakladaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07).

Súčasťou doterajšej judikatúry ústavného súdu je aj právny názor, podľa ktorého princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každú osobu. Preto každý, kto namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany a predtým, ako podá sťažnosť ústavnému súdu, požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza právomoci ústavného súdu (IV. ÚS 128/04, IV. ÚS 372/2010).

3. Podľa § 5 ods. 1 zákona č. 282/1993 Z. z. na vydanie veci vyzve oprávnená osoba povinnú osobu písomne v lehote 12 mesiacov od účinnosti tohto zákona, inak právo zaniká.

Podľa § 5 ods. 2 zákona č. 282/1993 Z. z. povinná osoba uzavrie s oprávnenou osobou do 90 dní od doručenia výzvy dohodu o vydaní veci.

Podľa § 5 ods. 3 zákona č. 282/1993 Z. z. ak povinná osoba nevyhovie výzve podľa odseku 2 alebo ak miesto jej pobytu nie je známe, môže oprávnená osoba uplatniť svoje nároky na súde v lehote 15 mesiacov od doručenia výzvy, inak právo zaniká.

Sťažovateľ v decembri 1994 vyzval Slovenský pozemkový fond na vydanie nehnuteľností. Od doručenia výzvy mu začala plynúť lehota 15 mesiacov na uplatnenie svojho nároku na súde. Nie je sporným, že sťažovateľ v prekluzívnej lehote zakotvenej v § 5 ods. 3 zákona č. 282/1993 Z. z. svoj nárok neuplatnil.

Je irelevantné, z akých dôvodov sťažovateľ nepodal reivindikačnú žalobu, keďže na naplnenie podmienky jeho aktívnej procesnej legitimácie postačovala skutočnosť, že v lehote 90 dní od doručenia výzvy s ním Slovenský pozemkový fond dohodu o vydaní nehnuteľností neuzavrel. Pre použiteľnosť § 5 ods. 3 zákona č. 282/1993 Z. z. totiž neboli rozhodujúce dôvody, pre ktoré lehota 90 dní na uzavretie dohody o vydaní nehnuteľností nebola dodržaná.

Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ nerešpektoval postupnosť ochrany jeho označených práv a nepožiadal o ochranu ten orgán verejnej moci (všeobecný súd), ktorého kompetencia predchádza uplatneniu právomoci ústavného súdu. Preto bolo potrebné predloženú sťažnosť odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie.

4. Ústavný súd ešte považuje za potrebné dodať, že sťažovateľ ako právnická osoba tvoriaca súčasť registrovanej cirkvi mala oprávnenie požiadať o vydanie predmetných nehnuteľností aj podľa neskôr účinného zákona č. 161/2005 Z. z. o navrátení vlastníctva k nehnuteľným veciam cirkvám a náboženským spoločnostiam a prechode vlastníctva k niektorým nehnuteľnostiam. Z podkladov sťažnosti však vyplýva, že toto svoje právo nevyužil. Uvedená pasivita sťažovateľa je v rozpore so zásadou „vigilantibus iura scripta sunt“, ktorá zdôrazňuje aj jeho vlastné pričinenie o ochranu svojich práv vyžadujúc, aby aj sťažovateľ sledoval svoje subjektívne práva a robil také kroky, v dôsledku ktorých by nedochádzalo k ich ohrozovaniu a poškodzovaniu. Táto zásada vyžaduje, aby sťažovateľ využil všetky prostriedky, ktoré mu poskytuje zákon, a následne vykonal prípadné potrebné

opatrenia, aby nedošlo k porušeniu jeho práv. Keďže však ústavný súd zistil, že sťažovateľ si nedostatočne strážil svoje práva, neprichádzalo do úvahy priznať mu právnu ochranu spôsobom, ktorý v petite svojej sťažnosti navrhoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. júla 2013